

Звіт про діяльність
Фундації «Відкритий Діалог» за 2020 рік

1. Дані про Фундацію:

a) Назва: ФУНДАЦІЯ «ВІДКРИТИЙ ДІАЛОГ».

b) Місце розташування, адреса:

01-493 ВАРШАВА, ВУЛ. ПІРЕНЕЙСЬКА 2С.

c) Дата внесення до Державного судового реєстру: 12.04.2010.

d) KRS: 0000353754, REGON: 060615226.

e) Дані щодо Членів Правління Фундації відповідно до актуального запису в судовому реєстрі:
Ім'я та прізвище:

Людмила Козловська — Голова Правління.

f) Мета Фундації — захист прав людини і підтримка демократії та верховенства права шляхом:

- діяльності на користь розвитку ініціатив, рухів і громадянського суспільства, зокрема, в країнах, які входили до складу колишнього СРСР, — на підставі досвіду системної трансформації Республіки Польща, а також цінностей і стандартів функціонування суспільного життя в країнах-членах Європейського Союзу;
- діяльності на користь формування партнерства між Республікою Польща та іншими країнами, зокрема, вказаними в пункті 1, а також між громадянами цих країн;
- діяльності на користь співпраці в сфері інтеграції ініціатив, рухів, громадянського суспільства і держав, зокрема, вказаних в пункті 1, з іншими суб'єктами міжнародного права;
- діяльності на користь змін, які мають на меті забезпечити громадянам, зокрема, країн, вказаних в пункті 1, рівні шанси у їхньому інтелектуальному, професійному, соціальному і культурному розвитку, і повне користування громадянськими правами, зокрема, політичною активністю;
- діяльності на користь безпеки і громадського порядку, розвитку самоуправління, освіти, культури, захисту здоров'я і підвищення доступності, а також покращення стандартів функціонування інших публічних послуг.

2. Принципи, форми і сфера статутної діяльності із зазначенням реалізації статутних цілей:

2.1. Сфера діяльності:

1. вивчення та аналіз випадків порушення прав людини, особливо громадянських прав і права на захист від переслідування, і соціальних явищ, також на підставі емпіричних даних, їх синтез і накопичення в базах даних, і надання їх у вигляді аналізів, звітів, презентацій, інфографік, мультимедійних засобів і розробок іншого роду;

2. популяризація, зокрема, серед політичних діячів, органів державної адміністрації та самоуправління, міжнародних організацій і в середовищі, яке формує думку, в засобах масової інформації та в соціальних мережах, зокрема, в формі фотографій, записів та записів трансляцій, фільмів, заяв, статей та інтерв'ю, проблематики, вказаної в §7, а також зібраної Фундацією, зокрема, в формах, вказаних в пункті 1, і досягнень Фундації в сфері, передбаченій її статутними цілями;

3. організація та проведення тренінгів, майстер-класів, семінарів та конференцій, зокрема, для фізичних осіб, підприємств, державних установ і органів самоврядування, студентського самоврядування, професійного самоврядування, організацій роботодавців, професійних і релігійних спілок, громадських рухів і політичних угруповань, а також неурядових організацій в сфері, передбаченій статутними цілями Фондації;

4. консалтинг для фізичних осіб, підприємців, державних установ та органів самоврядування, студентського самоврядування, професійного самоврядування, організацій роботодавців, професійних і релігійних спілок, громадських рухів і політичних угруповань, а також неурядових організацій в сфері, передбаченій статутними цілями Фондації;

5. організація публічних зібрань, зокрема, маніфестацій і акцій протесту, а також благодійних заходів, аукціонів, виставок, вернісажів, подій, рекламних акцій і музичних концертів та інших заходів у сфері, передбаченій статутними цілями Фондації;

6. видавнича діяльність;

7. надання фінансової, матеріальної, правової та організаційної допомоги підприємствам, державним установам та органам самоврядування, професійного самоврядування, організаціям роботодавців, профспілок, релігійних об'єднань, громадських рухів і політичних угруповань, а також неурядовим організаціям і фізичним особам, зокрема особам, які потребують гуманітарної та медичної допомоги, шляхом організації медичних тренінгів і навчання у сфері надання першої допомоги, в рамках і відповідно до чинних положень законодавства, також кваліфікованими особами;

8. створення стипендіальних програм та фондів, а також фінансування стипендій для особливо обдарованих, соціально активних дітей, молоді та студентів, для репресованих осіб або осіб, які перебувають у складній матеріальній ситуації;

9. організація спостережних місій, зокрема спостережних місій на виборах, і ознайомчих візитів у сфері, передбаченій статутними цілями Фондації;

10. придбання обладнання, устаткування та матеріалів, а також послуг, які слугують для реалізації статутних цілей Фондації, і безкоштовна передача або надання їх фізичним особам та іншим суб'єктам, що діють у сфері, передбаченій статутними цілями Фондації.

2.2. Реалізація цілей у 2020 році:

Підтримка реформ та захист прав людини в Україні

У зв'язному році Фондація продовжувала виступати проти переслідувань громадських активістів та протистояти зловживанням владою у широкому сенсі цього слова.

У цій галузі ми зосередилися переважно на справі Сергія Стерненка, одеського антикорупційного активіста та адвоката, проти якого порушено кілька політично мотивованих справ. Перебуваючи у конфлікті з тодішнім міністром внутрішніх справ Арсеном Аваковим, активіст пережив кілька замахів на своє життя, але виконавці, відомі правоохоронним органам, залишилися на волі. У ході розслідування щодо С. Стерненка було відзначено політичний тиск. С. Стерненко, діючи у порядку самооборони, звинувачується у заподіянні смерті одному з нападників. Фондація спільно з українськими НУО звернулася щодо цього питання до керівництва слідчих органів України, Служби безпеки України та парламентарів (березень 2017 року).

Ми використовували наш досвід у сфері захисту прав українських активістів для створення програми «FightBack» чат-бота для мобільних телефонів, який дозволяє оперативно реагувати на акти фізичного насильства та знущань з боку правоохоронних органів та отримувати безкоштовну юридичну допомогу. Додаток був представлений у листопаді 2020 року у Києві. Його додатковою метою було отримання інформації про масштаби та характер нападів та інших форм переслідування активістів. Його створення стало результатом серії бесід з активістами — жертвами насильства у різних регіонах України після 2014 року. На основі цих бесід 20.11.2020 ми опублікували доповідь «Недоліки правоохоронної системи України на прикладі розслідування нападів на громадянських активістів», яку ми підготували спільно із Центром громадянських свобод (ЦГС). Ми вказали на системні патології — політизацію та корупцію — які вразили правоохоронні органи України, судову систему та установи, відповідальні за забезпечення внутрішньої безпеки.

У квітні 2020 року Фондація разом із низкою українських правозахисних організацій звернулася до Верховної Ради України з вимогою відхилити законопроект про передачу широких поліцейських повноважень солдатам Національної гвардії України, вказавши на численні загрози громадянським свободам, пов'язані з ним.

Фондація продовжувала стежити за ситуацією постійно зростаючої кількості політичних біженців з інших пострадянських країн в Україні (включно з Росією та Казахстаном) — зокрема, щодо захисту, який їм надає українська влада, також в контексті процесів у справах біженців, що тривають (включно із гучною справою активістки «Демократичного вибору Казахстану» Жанари Ахметової, екстрадиції котрої до Казахстану вдалося запобігти після численних втручань).

Українські політв'язні та російсько-український конфлікт

У звітному році через пандемію COVID-19 діяльність у рамках ініційованої Центром громадянських свобод/«Євромайдан SOS» міжнародної кампанії #LetMyPeopleGo щодо українських громадян, незаконно ув'язнених на території Росії та окупованого нею Криму з політичних мотивів, велася менш інтенсивно. У березні 2020 року ми були серед авторів заяви «COVID-19 у закритих в'язницях окупованого Криму та Донбасу, який перебуває під фактичним контролем Росії», пов'язаної з катастрофічною ситуацією в підконтрольних Росії пенітенціарних установах.

Спільно з українськими організаціями Фондація також вимагала звільнення з італійської в'язниці Вігалія Марківа, українського солдата, якого звинувачують у загибелі двох італійських журналістів у зоні бойових дій на Донбасі. Справа Марківа привернула міжнародну увагу завдяки російській пропаганді (в якій він був представлений як злочинець) та несподіваним рішенням італійських судів (суд першої інстанції засудив його до 24 років позбавлення волі). Ми підтримали створення документального фільму «Неправильне місце», присвяченого цій історії (режисери Крістіано Тінацці, Рубен Лагаттолла, Ольга Токарюк та Данило Елі). Діяльність Фондації в Італії здійснювалася у співпраці з Італійською федерацією з прав людини (FIDU).

03.11.2020 Апеляційний суд Мілана виправдав В. Марківа за всіма пунктами звинувачення, і його було звільнено після трьох років тримання під вартою. Суд зазначив, що всі докази свідчать про те, що обстріл, під час якого загинули журналісти, вівся з боку, контрольованого російськими (так званими сепаратистськими) силами.

Справу Вігалія Марківа порівняли зі справою звільненої в 2016 році українською військовослужбовиці Надії Савченко, яку захищає Фондація, і якій російська влада пред'явила ті ж звинувачення в 2014 році.

Захист прав людини у Казахстані

Ми активно продовжували діяльність кампанії #АктивістиНеЕкстремісти, метою якої є широке отримання інформації про порушення прав людини (зокрема, з політичних мотивів) у Казахстані — часто на підставі звинувачення громадських активістів в екстремістській діяльності. Ми продовжували підтримувати появу нових ініціатив/комітетів правозахисників по всій країні (включаючи Qaharman, Bostandyq, Veritas, «405», Femina Virtute, «Article 14») і організовували онлайн-семінари для активістів. Ми також налагодили комунікацію активістів з Казахстану з європейськими політиками, щоб вони могли надавати актуальну інформацію про події в їхній країні.

У звітному році ми також ініціювали програму «Слуги режиму», яку також називали казахською мовою «Карабети», що означає люди з чорними обличчями, зганьблені. У рамках програми ми збирали інформацію про винних у масштабних порушеннях прав активістів та інших людей, розповсюджуючи інформацію про співробітників поліції, слідчих органів, служб безпеки та чиновників різних рівнів, що особливо знеславили себе, підкреслюючи їхню особисту відповідальність за скоєні діяння. Ці списки та їхні зображення потім публікувалися в Інтернеті, стаючи інструментом соціального тиску. Вони також стали основою для створення численних звітів та списків санкцій — пропозицій, спрямованих до країн, що застосовують санкції (як-от США, Канада, Великобританія, Австралія та інші), про запровадження візових та майнових обмежень щодо осіб, які визнані відповідальними за серйозні випадки політичного переслідування. Відповідно до своїх процедур аналітики Фондації підготували відповідні запити щодо санкцій.

Ми продовжували спостерігати за розширенням китайського впливу в Казахстані та використанням владою Казахстану (та інших авторитарних країн) китайських методів спостереження за суспільством та репресій щодо активістів (контроль Інтернету та соціальних медіа, заборони на виїзд з країни, масові затримання, бальна система оцінки громадян для заохочення бажаної та стигматизації негативної поведінки тощо).

У грудні 2020 року, напередодні парламентських виборів, оголошених на січень 2021 року, Фондація розпочала інтенсивний моніторинг передвиборчої ситуації в країні в рамках кампанії «Голоси Казахстану». Це було пов'язано зі значним посиленням репресій проти громадянського суспільства — влада хотіла превентивно придушити будь-які можливі громадські протести на захист політичного плюралізму та чесного виборчого процесу (досі жодні вибори в Казахстані не відповідали демократичним стандартам).

У 2020 році діяльність Фондації щодо Казахстану почав підтримувати американський Фонд «Freedom Kazakhstan», заснований підприємцем казахстанського походження Барликом Мендигазієвим. Мережа волонтерів та ініціатив, що співпрацювали з Фондацією у самому Казахстані також поступово розширювалася.

Докладніше аналітична та правозахисна робота Фондації по Казахстану представлена в наступних розділах цього звіту.

Захист верховенства права та демократії у Польщі

У звітному році ми продовжили діяльність, що проводилась в попередні роки, проте наша активність багато в чому визначалася обмеженнями, пов'язаними з пандемією COVID-19. Тому організація традиційних зустрічей та заходів у рамках сесій низки європейських та міжнародних

інститутів, а також на форумі національних парламентів була можлива лише у перші місяці 2020 року.

У лютому 2020 року Фондація спільно з італійським сенатором Роберто Рампі (Демократична партія) організувала захід «Тривала кампанія «Права і Справедливості» проти польської судової системи» в Парламентській асамблеї Ради Європи. У ньому взяли участь депутатка Барбара Новацька (Громадянська коаліція) та суддя Домінік Чешкевич з Асоціації суддів «Феміда», які виступили як доповідачі. У ході заходу ми вказали на системний характер переслідування польською владою незручних суддів та на прогресуючу дисфункціональність судової системи внаслідок функціонування так званої неонаціональної Судової ради та Дисциплінарної палати Верховного суду, рішення яких «вплинули» на польську судову систему.

Під час перебування в ПАРЄ, ми домагалися внесення ряду поправок до доповіді «Функціонування демократичних інститутів у Польщі», яка після її ухвалення у вигляді резолюції від 04.02.2020 стала основою для створення процедури моніторингу ситуації в Польщі.

Фондація «Відкритий Діалог» є однією з восьми європейських організацій, чії коментарі та доповідь про стан судової влади в державах-членах ЄС у рамках ініціативи «Інформаційний звіт про системи правосуддя в ЄС за 2020 рік» було прийнято та опубліковано Європейською комісією. Наше дослідження було підготовлено спільно з Асоціацією суддів «Феміда» та стосувалося ситуації у польській системі правосуддя. Система правосуддя ЄС — це щорічний звіт, який публікує Європейська комісія, і який містить дані про якість, незалежність та ефективність судової системи в державах-членах ЄС. Ця інформація, зібрана в ході публічних консультацій, потім використана Комісією для моніторингу судових реформ і включена до Річного звіту про верховенство права.

У цьому звіті ми вказали на переслідування польських суддів, надаючи поточні статистичні дані щодо цього питання. Дані містять інформацію щодо кількості суддів, яких переслідують із застосуванням жорстких та м'яких, а також дисциплінарних, кримінальних та адміністративних репресивних заходів.

У проаналізованих джерелах ми виявили загалом 78 справ суддів (зокрема Вальдемара Журека, Ігоря Тулея, Петра Гонцярека, Павла Ющишина та Даріуша Мазура), які були так чи інакше репресовані через їхню правову — як судову, так і несудову — діяльність. За репресіями проти суддів у Польщі стоять структури, підпорядковані правлячій партії «Право та Справедливість», які діють, ґрунтуючись на конституційних положеннях, що обмежують незалежність судової влади.

У квітні 2020 року ми надіслали відкритий лист до Європейської комісії, закликаючи до більш рішучих дій у відповідь на демонтаж незалежності судової системи в Польщі. Зокрема, ми вимагали ініціювати так званий антинасилницький розгляд у Суді ЄС у зв'язку з так званим «репресивним правом», яке запроваджує дисциплінарний режим проти суддів, які відстоюють свою незалежність. Лист підписали 18 професорів права та конституціоналістів з провідних університетів світу, 4 польські організації суддів та прокурорів, на чолі з асоціаціями «Феміда» і «Lex Super Omnia», та інші НУО. Серед підписантів документа — проф. Лоран Пех з Мідлсекського університету в Лондоні, проф. Войцех Садурскі із Сіднейського університету, проф. Р. Деніел Келемен з Ратгерського університету та проф. Пол Крейг з Оксфордського університету.

У травні 2020 року Фондація «Відкритий Діалог» приєдналася до роботи «Доповіді про верховенство права» — нового механізму Єврокомісії для моніторингу стану верховенства права у країнах ЄС. Разом з експертами — суддями Даріушем Мазуром та Агнешкою Ніклас-Бібік та колишнім співробітником TVP Петром Овчарським — ми включили наш звіт про тривожні зміни

у системі правосуддя та громадських ЗМІ у Польщі в 2019 році та першій половині 2020 року у «Доповідь про верховенство права».

У червні 2020 року ми вдруге опублікували огляд злочинів на ґрунті ненависті, скоєних у Польщі через расизм, гомофобію, антисемітизм чи ксенофобію. Цей огляд за 2019 рік охоплював понад 70 випадків. Звіт під назвою «Як ненависть убиває. Злочини на ґрунті ненависті в Польщі у 2019 році» охоплює період із січня по грудень 2019 року та є доповненням до щорічного звіту Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів та прав людини (БДПІЛ) про злочини на ґрунті ненависті, скоєні в країнах-членах ОБСЄ. Ми відзначили особливе занепокоєння щодо умов поширення ненависті, які супроводжують політичну ситуацію в Польщі. На думку Фондації, політична влада не лише заплющує очі на певні злочини, але, що ще гірше, відіграє свою роль у поширенні нетерпимості і навіть підбурюванні до насильства.

У звітному році представники Фондації брали участь у сесіях так званої Наради з питань людського виміру ОБСЄ (БДПІЛ). Через обмеження COVID-19 вони проводилися, вперше в історії організації, в онлайн-форматі. Сесія у травні 2020 року була присвячена проблемі нетерпимості та дискримінації. Під час сесії ми представили «Заяву Фондації «Відкритий Діалог» для робочої сесії 3: Від раннього попередження до ранніх дій: запобігання переростанню дискримінації в напруженість або конфлікт. Випадки спонсорованої державою ненависті під час пандемії».

На іншому робочому засіданні ОБСЄ з БДПІЛ представник Фондації Катажина Щипська розповіла про дискримінаційну практику, яку використовували громадські ЗМІ у Польщі під час пандемії. Зокрема, ми навели приклади, які ілюструють, як громадські мовники сіють забобони і розпалюють дискримінацію щодо іммігрантів та біженців, представляючи їх як епідеміологічну загрозу та припускаючи їхній зв'язок із «мусульманськими терористами», відповідальними за напади в Європі. Ми також нагадали про рекомендації, які Комітет ООН з ліквідації расової дискримінації дав польській владі у серпні 2019 року.

У липні 2020 року представник Фондації порушив важливу проблему обмеження права на доступ до публічної інформації в Польщі в рамках так званої наступної зустрічі Наради з питань людського виміру.

В ОБСЄ ми також виступили на захист свободи слова в контексті зловживання положеннями кримінального кодексу щодо захисту релігійних почуттів, які лягли в основу гучної справи, порушеної проти громадських активісток Ельжбети Підлісної, Ганни Прус та Іоанни Гзира-Іскандер за зображення Діви Марії на тлі райдужного німбу, що символізує права ЛГБТ+.

09.06.2020 разом із проф. Лораном Пехом, у відповідь на переслідування судді Ігоря Тулея та кричущі порушення попередніх рішень Суду ЄС, ми надіслали ще один відкритий лист до Європейської комісії. Його підписали провідні експерти у галузі права, посилаючись на попередній лист від 22.04.2020. У листі ми вказали на дії партійних висуванців, які засідають у так званій Дисциплінарній палаті Верховного суду та Конституційному суді Юлії Пшиленбської, приклади яких ми перерахували. Ті, хто підписали лист, закликали до швидкого та повного використання всіх політичних та юридичних можливостей, які є у розпорядженні Комісії, для надання ефективного тиску на польський уряд.

Інформація та коментарі Фондації були включені до щорічної «Доповіді Спеціального доповідача з питання незалежності суддів та адвокатів» Спеціального доповідача ООН Дієго Гарсії-Саяна, яка була опублікована в липні 2020 року. Дослідження Фондації було одним із чотирьох підготовлених НУО, які були використані доповідачем (і єдиним з Польщі). Ми представили його спільно з Асоціацією суддів «Феміда». Звіт був присвячений дисциплінарним провадженням,

порушеним проти незалежних суддів за передбачуване зловживання службовим становищем/злочинне використання посадових обов'язків. Насправді ці розгляди були покликані замаскувати санкції, спрямовані на їх залякування та підпорядкування політичній владі.

08.10.2020 разом із депутатами Європейського парламенту ми організували слухання на тему «Як ЄС має підтримувати польську судову систему?». Захід був організований депутатами Європарламенту Ружою Тун (ЄНП, Польща), Софі інт Вельд (ОЕ, Нідерланди), Міхалом Шимечкою (ОЕ, Словаччина) та Террі Рейнтке (Зелені/Європейський вільний альянс, Німеччина). У дискусії також взяли участь судді Беата Моравец (президент Асоціації суддів «Феміда», відсторонена від виконання своїх обов'язків у зв'язку з перемогою у цивільній суперечці із захисту особистих прав із міністром юстиції Збігневом Зьобро), та Даріуш Мазур.

Наприкінці року Фондація запустила нову програму «Список ганьби», метою якої є збір та надання інформації про осіб, відповідальних за порушення верховенства права, в широкому сенсі, а також за інші серйозні патології суспільного життя в Польщі. Натхненням для цього починання став проект «Слуги режиму», який таврує офіцерів — винуватців порушень прав людини в Казахстані. Для його фінансування ми запустили збір коштів на сайті Zrzutka.pl, а потім розпочали створення спеціального сайту та залучення до співпраці на громадських засадах кількох юристів, які почали готувати проекти повідомлень про підозру у скоєнні злочину та обвинувальних висновків. Вони будуть направлені у справу/проти провідних представників правлячої коаліції та виконавців їх політично мотивованих та незаконних розпоряджень у владних структурах після деполітизації правоохоронних органів. Ми активно просували діяльність у цій галузі у соціальних мережах.

Крім захисту репресованих суддів, ми також виступили на захист незалежних прокурорів, які критикували дії міністра юстиції та генерального прокурора Збігнева Зьобро (за що вони зіткнулися з низкою випадків професійного переслідування).

Ми також продовжили діяльність у рамках Програми захисту переслідуваних, яку ми ініціювали у 2019 році. Проте через пандемію кількість судових засідань та можливість бути присутніми на них були обмежені. Представники Фондації спостерігали, зокрема, за численними судовими процесами щодо судді Вальдемара Журека.

Основним партнером Фондації у діяльності, що провалилась в цій галузі, була Асоціація суддів «Феміда».

Аналітична та інформаційна діяльність

Основні теми звітів та інших досліджень Фондації у 2020 році:

1. Використання пандемії COVID-19 для обмеження громадянських прав у всьому світі (особливо в авторитарних країнах та гібридних режимах);
2. Порушення прав людини в Казахстані (з акцентом на становище політв'язнів та переслідування учасників мирних антиурядових протестів та винних у порушеннях);
3. Становище уйгурів та казахстанської меншини у контексті масових порушень прав людини у Китаї;
4. Сучасні методи контролю над суспільством в авторитарних країнах та боротьби з дисидентами (так званий цифровий авторитаризм); роль Китаю у поширенні авторитарних практик у всьому світі, особливо на пострадянському просторі;
5. Використання механізмів Інтерполу, Шенгенської інформаційної системи та угод про взаємну правову допомогу авторитарними державами та гібридними режимами для

переслідування осіб, яких вони ідентифікують як політичних супротивників або пов'язаних з ними осіб;

6. Напади на українських громадських активістів та журналістів з боку політичних та олігархічних структур у державі, правоохоронних органів та служб безпеки у зв'язку з їхньою антикорупційною діяльністю;

7. захист адвокатів, що беруть участь у політичних справах (зокрема захисників жертв катувань та політичних ув'язнених) у недемократичних державах та на окупованих територіях, а також адвокатів політичних біженців, таких як Анна Урсакі, Марк Фейгін, Бота Джардемалі, турецьких адвокатів, яких масово переслідують;

8. Введення персональних санкцій на основі європейського закону Магнітського щодо посадових осіб із Росії, Казахстану та інших країн як способу боротьби з безкарністю за порушення прав людини у світі;

9. Верховенство права та нападки на громадянське суспільство, ненависницькі висловлювання та злочини на ґрунті ненависті, а також пропаганда польської влади.

Дослідження Фундації були представлені та обговорювалися в рамках лобістської діяльності, поданої нижче.

Всі звіти та дослідження доступні на сайті Фундації <http://odfoundation.eu/> (доступний польською, англійською, російською та українською мовами).

Фундація також вела інтенсивну комунікацію в польських та зарубіжних традиційних та соціальних медіа, використовуючи свої офіційні профілі у Facebook: <https://www.facebook.com/ODFoundation/>, <https://www.facebook.com/ODFUKR/> (профіль наразі призупинено — не оновлюється), Instagram: <https://www.instagram.com/opardialoguefoundation/> та Twitter: <https://twitter.com/ODFoundation>.

Лобістська (пропагандистська) діяльність

У зв'язку з фізичним закриттям офісу Фундації у Варшаві у першій половині звітного року тягар координації адвокаційної діяльності повністю взяла на себе команда у Брюсселі. Діяльність у вигляді фізичних зустрічей та заходів, організованих у національних, європейських та міжнародних установах, була де-факто — з березня 2020 року — призупинена у зв'язку з обмеженнями через пандемію, запровадженими низкою країн. Тому на початку звітного року вдалося організувати їх як виняток.

Загалом тематика заходів з адвокації відповідала темам, які обговорювалися в рамках аналітичної роботи Фундації. Серед найбільш значущих з них були порушення верховенства права в Польщі (діяльність, докладно описана у розділі «Захист верховенства права та демократії в Польщі» та «Захист прав людини в Казахстані»), а також зріз тем, присвячених «сучасним» (цифровим) методам контролю суспільства та переслідування політичних опонентів з боку недемократичних країн.

У рамках 19-ї зимової сесії Парламентської асамблеї ОБСЄ у лютому 2020 року у Відні разом з голландськими парламентарями Фарою Карімі (GroenLinks – Зелені ліві) та Борисом Дітріхом (Демократи 66) ми організували захід «Нові та старі способи придушення іншомислення в регіоні ОБСЄ: захист політичних біженців від зловживань юридичного та технологічного характеру». У дискусії взяли участь Іса Долкун, президент Уйгурського всесвітнього конгресу; Бота Джардемалі, казахстанська адвокат та правозахисниця; турецький адвокат та біженець (який побажав залишитися невідомим з міркувань безпеки); Дар'я Ель Жед, активістка руху «Відкрита Росія», яка переслідується через лінію Інтерполу; Антоніо Станго, президент Італійської федерації з прав людини.

Абсолютно новим і важливим аспектом, включеним до нашої роботи, став вплив пандемії коронавірусу на ситуацію з громадянськими правами у світі — доповіді в цій галузі здебільшого були підготовлені у співпраці з Італійською федерацією з прав людини. Ми стежили за цим питанням і звертали увагу на нову реальність в більш широкому розумінні — від складної ситуації у пенітенціарних центрах до системних та довільних спроб обмежити громадянські права. Окрім традиційного пострадянського простору, огляд охоплював також такі країни, як Китай, Іран та Туреччина.

У серпні 2020 року з ініціативи італійського сенатора Роберто Рампі спільно з Італійською федерацією з прав людини ми організували в Сенаті Італійської Республіки в Римі захід «Епідемія авторитаризму: захист прав людини під час COVID-19», на якому був представлений однойменний звіт Фундації.

Протягом усього звітного року ми пропагували використання персональних санкцій як важливого інструменту демократичних країн та міжнародної спільноти у забезпеченні дотримання прав людини у всьому світі. У лютому 2020 року ми провели серію зустрічей в італійському парламенті: у прагненні прийняти італійський «закон Магнітського» нас підтримали Італійська федерація з прав людини та адвокати-правозахисники Анна Урсакі (Молдова), Бота Джардемалі (Казахстан) та Джаред Генсер (США). 07.02.2020 у партнерстві з Комітетом з прав людини Національної ради судової експертизи за участю представника Норвезького Гельсінського комітету ми організували семінар для італійських юристів з практичних аспектів використання інструментів санкцій у таких країнах, як США та Швейцарія.

07.12.2020 Європейська рада заснувала «режим глобальних санкцій у галузі прав людини». Це рішення дозволило запровадити санкції проти держав, організацій та окремих осіб, відповідальних за злочини геноциду, злочини проти людяності та серйозні порушення прав людини. Ми вважаємо це свого роду вінцем багаторічних зусиль Фундації і низки інших організацій та приватних осіб щодо зміцнення механізмів захисту прав людини шляхом скорочення безкарності порушників прав людини у всьому світі.

Важливою підтримкою нашої діяльності у звітному році стали дослідження, підготовлені у співпраці із зовнішніми інститутами, як-от аналіз та оцінка стратегії ЄС щодо Центральної Азії під назвою «Просування прав людини ЄС у Центральній Азії — між драконом та ведмедем», виконані на замовлення Центру Вільфріда Мартенса — аналітичного центру Європейської народної партії у квітні 2020 року, які ми згодом використали у контактах із європейськими політиками та дипломатами.

На Нараді з розгляду виконання зобов'язань у галузі людського виміру (БДПП/ОБСЄ) Фундація послідовно порушувала питання про індивідуальні репресії проти активістів у Казахстані та все більш нав'язливі методи, що використовуються владою країни для придушення опозиційних голосів. Все частіше об'єктами репресій ставали не лише активісти заборонених громадських рухів (як, наприклад, «Демократичний вибір Казахстану» та партія «Коше»), але також й члени їхніх сімей та цілком випадкові люди (наприклад, затримані поблизу місць, де планувалися протести проти політики уряду). Ми домоглися численних виступів з цих питань з боку парламентарів європейських країн.

Особливо радикальними у цьому ключі були випадки політичних убивств — зокрема гучна справа про вбивство відомого активіста та батька багатодітної сім'ї Дулата Агаділа, а потім одного з його синів (ключового свідка у справі). Активіст помер, перебуваючи під вартою, після жорстокого побиття та подальшого ненадання йому медичної допомоги у лютому 2020 року. У справі Дулата Агаділа, а також інших жертв політично мотивованих убивств у звітному році (Аманбіке

Меїрханової та Серіка Оразова), у жовтні 2020 року, на прохання Фундації, два рішучі звернення до президента Казахстану Касима Жомарта-Токаєва направили 24 євродепути з 14 країн на чолі з Ізабель Сантос (Португалія, S&D), Петрасом Аушпревічусом (Литва, RE), Начо Санчес Амором (Іспанія, S&D), Гельмутом Шольцем (Німеччина, GUE/NGL), Брандо Беніфеєм (Італія, S&D) та Нікласом Ніснассом (Німеччина, Greens/EFA).

Ми надзвичайно критично оцінили роботу Представництва ЄС у Казахстані в галузі прав людини через фактичну відсутність співпраці з НУО та Європарламентарями, а також те, що голос казахстанського громадянського суспільства ігнорувався, поряд із повною відсутністю наполегливості стосовно представників місцевого режиму. У жовтні 2020 року ми подали звіт та скаргу з цього приводу до Європейської служби зовнішніх зв'язків.

29.09.2020 Французький Національний суд з питань притулку ухвалив рішення про надання статусу біженця лідеру демократичної опозиції Казахстану Мухтару Аблязову. Це ще одне знакове рішення у справі засновника руху «Демократичний вибір Казахстану» після відмови у його екстрадиції з політичних мотивів у грудні 2016 року, яке ознаменувало кульмінацію багаторічних зусиль Фундації. Суд дав однозначну оцінку тривалій історії політичного переслідування М. Аблязова, зайнявши у своєму рішенні позицію, що збігається з оцінкою Фундації: *«(...) є серйозні підстави вважати, що цивільна та кримінальна справа, порушена проти Аблязова за позовом БТА Банку в Казахстані або в інших іноземних юрисдикціях, насправді мотивована політичною метою».*

У зв'язку з тим, що захист М. Аблязова висунув низку звинувачень проти Фундації, поставивши нас у центр пропагандистської та дезінформаційної кампанії уряду Казахстану, варто вказати на ключові фрагменти рішення французького суду: *«Відтак, є дуже тривожні ознаки небезпеки переслідування, безуспішні спроби екстрадиції зазначеної особи в Україну та Російську Федерацію, представлені французькій владі, а також поширення міжнародного ордеру на арешт та «червоних повідомлень» Інтерполу. Ці процедури, в основі яких лежало судове переслідування за звинуваченням у фінансових махінаціях в управлінні БТА Банком, фактично виявилися непрямими маневрами казахстанської влади, реальна політична мета яких була остаточно визначена в рамках двох паралельних, надійних та незалежних процедур: з одного боку, Державною радою в її рішенні від 09.12.2016 та, з іншого боку, Інтерполом у його рішенні від 13.07.2017. У цьому останньому рішенні Інтерпол встановив, що, незважаючи на загальноправовий характер переслідувань, що лежать в основі «червоних повідомлень» стосовно заявника у справі БТА, в мотиві казахстанської влади переважає політичний аспект».*

«За даними Інтерполу, кримінальна справа, порушена в Казахстані у 2009 році щодо БТА, ґрунтується на політичному мотиві. Відповідно всі факти та звинувачення, приписані пану АБЛЯЗОВУ щодо передбачуваного масового шахрайства, скоєного на шкоду БТА Банку, впливають із чи ґрунтуються на кримінальних справах, порушених у Казахстані чи Російській Федерації, політичний мотив яких було встановлено у Франції Державною радою та Інтерполом, а, отже, походять від позивача».

У зв'язку з політичним переломом у 2019 році наша взаємодія з Молдовою, де до влади прийшли продемократичні сили (хоча президентство проросійського Ігоря Додона та зростаючий вплив його Соціалістичної партії викликали занепокоєння), у звітному році було скорочено. У наших контактах з Європейською комісією ми вказували на відсутність фундаментальних реформ і високий рівень корупції в країні, що все ще викликає тривогу. У дослідженні, підготовленому для цілей так званого «Діалогу ЄС–Молдова з прав людини», ми, серед іншого, попередили про політичний тиск на суддів Верховного суду та про розслідування, що продовжуються ще з часів правління сумнозвісного суперолігарха Влада Плахотнюка.

Новий генеральний прокурор закрив — як політично мотивоване — розслідування проти Людмили Козловської та Фондації «Відкритий Діалог» (справа, порушена на прохання Влада Плахотнюка у 2018 році). Це розслідування було припинено у травні 2020 року.

Італійська федерація з прав людини залишалася головним партнером у діяльності Фонду на європейській арені.

Гуманітарна допомога

У звітному році було відновлено діяльність Фондації з надання фінансової допомоги (як і у 2013-2016 роках у зв'язку із ситуацією в Україні). Це було пов'язано насамперед із безпрецедентною ситуацією, в якій опинилася польська служба охорони здоров'я в умовах пандемії коронавірусу COVID-19.

Як ми вказували раніше у фінансовому звіті за 2020 рік, Фондація провела публічну кампанію зі збору коштів через сайт Zrzutka.pl під гаслом «Їжа для лікаря». Загальна сума коштів, перерахованих на рахунок Фондації у звітному році, склала 681 012,00 злотих, а загальна вартість пожертвувань у натуральній формі — 125 434,68 злотих. Кампанія була використана для фінансування підтримки медичних установ по всій Польщі через доставку обідів. На додачу до харчування, було також профінансовано придбання медичного обладнання для міської лікарні №4 у Глівіці. Кампанія була закрита у травні 2020 року, а остаточне закриття рахунків відбулося у липні та вересні, подробиці та звіти були опубліковані у фінансовому резюме на сайті Фондації: <https://odfoundation.eu/sprawozdania/>. Партнерами Фондації з керівництва кампанією були фонд FOR (Форум громадського розвитку) та асоціації *Niskie Składki* (Низькі внески) та *Spontaniczny Sztab Obywatelski* (Спонтанний громадянський штаб).

Другою такою акцією у звітному році став збір коштів «Врятуйте Крістіана»: <https://zrzutka.pl/gbzaes>. Ця кампанія, ініційована Кастаном Врублевським із фонду «Асиметристи», була спрямована на підтримку сім'ї Крістіана Сурмача, українського хлопчика з півною стадією аутизму. Крістіана доглядає його батько-інвалід Володимир. Крім гуманітарного аспекту (складна фінансова ситуація), Крістіан та Володимир зіштовхнулися з формальними проблемами, пов'язаними з серйозними перешкодами для їхнього подальшого перебування в Польщі. У 2020 році ми зібрали для них 19 970 злотих. Акція продовжилася у перші тижні 2021 року.

Підбиття підсумків

У звітному році на діяльність Фондації істотно вплинула пандемія. Діяльність варшавського офісу була ще більше обмежена (на користь офісу в Брюсселі), проте діяльність, пов'язана з Польщею, велася з великою інтенсивністю на європейському форумі. Розгляд багатьох справ сповільнився (включно з поточними судовими та адміністративними розглядами), а багато заходів було скасовано або перенесено в онлайн-режим.

Продовжувався конфлікт із польським урядом та його відомствами, що виражався, зокрема, у пропагандистських атаках на Фондацію та її представників. У процесах щодо захисту особистих прав, порушених на наш власний захист, Фондація продовжувала отримувати позитивні судові рішення, зокрема щодо наданих нам гарантій (зокрема, у спорах з TVP та Polskie Radio).

Існуюча діяльність була переважно збережена, але, на додаток до основної сфери діяльності, періодично важливим проектом та організаційним зусиллям ставала кампанія з надання допомоги у галузі охорони здоров'я «Їжа для лікаря». Пандемія коронавірусу також зробила необхідним моніторинг ситуації з правами людини у світі з нового погляду — ерозії цивільних прав та

поширення авторитарних практик під приводом захисту здоров'я населення. Це знайшло відображення у багатьох наших дослідженнях.

Адміністративну та фінансову підтримку діяльності Фондації — крім проведення краудфандингових (фандрейзингових) кампаній, керованих польським «офісом» Фондації «Відкритий Діалог» — забезпечувала бельгійська Фондація Open Dialogue Foundation Privee. Адміністративну підтримку українській команді Фондації надавала Громадська спілка «Відкритий Діалог».

Детальну інформацію про свою діяльність Фондація публікувала на інтернет-сторінці: www.odfoundation.eu.

2.3. Юридичні події з фінансовими наслідками — немає даних.

3. Інформація про здійснювану господарської діяльності згідно із записом в реєстрі підприємців KRS:

Фондація протягом звітного року не вела господарську діяльність.

4. Рішення Правління Фондації — в 2019 році Правління ухвалило 1 рішення — додаток No 1.

5. Інформація про розмір отриманих доходів:

Надходження всього — 1183 275,03 зл., а саме:

а) Кошти від:

- дотацій: 0,00 зл.

- пожертв: 1 046 983,56 зл. (зокрема через краудфандингові кампанії — індивідуальні внески через сайт Zrzutka.pl: 713 882,00 зл.);

б) Фінансові надходження: 0,00 зл.

в) Інші надходження (зокрема матеріальні пожертви: 125 434,68 зл.

г) Решта надходжень 10 856,79 зл.

д) Платна статутна діяльність: 0,00 зл.

е) Господарська діяльність: 0,00 зл.

6. Інформація про витрати:

Витрати всього — 1 313 617,91 зл., серед яких:

а) Витрати на реалізацію статутної діяльності (грошові виплати): 1 163 523,49 зл.

б) Адміністративні витрати: 1 145 474,37 зл.

Використання матеріалів та енергії: 653,91 зл.

Послуги інших суб'єктів: 15 477,41 зл.

Податки і оплати: 1 584,00 зл.

Заробітна плата і соціальне страхування: 0,00 зл.

в) Решта витрат (збільшення витрат за рахунок результатів попереднього року): 0,00 зл.

г) Фінансові витрати: 239,86 зл.

д) Інші витрати: 129,94 зл.

7. Дані щодо діяльності Фондації в сфері:

а) кількості працівників — протягом звітного року Фондація не наймала працівників;

б) основної суми базової заробітної плати, виплаченої Фондацією — 0,00 зл.;

-
- c) розміру річної заробітної плати, сукупно виплаченої членам Правління та іншим органам Фондації — 0,00 зл.;
 - d) витрат на заробітну плату на підставі цивільно-правових договорів — 8 601,48 зл.;
 - e) наданих Фондацією грошових позик — немає;
 - f) сум на банківських рахунках — Фондація не має банківських депозитів, сальдо поточних рахунків станом на останній день року склало:
 - g) mBank S.A.: 26 923,79 зл.; 559,87 \$ та 0,70 €,
 - h) вартості придбаних облігацій і розміру часток або придбаних акцій — Фондація не купувала облігацій, не має ні частки, ні акцій в товариствах комерційного права;
 - i) придбаної нерухомості — Фондація не купувала жодної нерухомості;
 - j) придбаних інших основних засобів — Фондація не купувала будь-яких основних засобів;
 - k) сума активів станом на кінець року дорівнювала сумі зобов'язань Фондації та становила: 33 332,19 зл.;
 - l) інформація про розрахунки Фондації в зв'язку з покладеними податковими зобов'язаннями — станом на 31.12.2020 Фондація мала відкриті податкові зобов'язання стосовно податкової інспекції в зв'язку з: прибутковим податком, що стягуються з фізичних осіб (PIT-4) в сумі 446,00 зл., прибутковим податком, що стягуються з юридичних осіб (CIT-8) в сумі 201,00 зл., податком на товари і послуги (VAT-9M) в сумі 0,00 зл. і в зв'язку з внеском до Фонду соціального страхування у сумі 3 417,06 зл.;
 - m) Фондація подавала такі декларації: CIT-8; PIT-4R; PIT-8AR; NIP-8.

8. Протягом звітного періоду Фондація не виконувала підрядів для державних суб'єктів або органів самоврядування.

9. У звітному періоді у Фондації продовжувалася тривала митно-податкова перевірка (трансформована в так званий податковий розгляд) щодо «ретельності декларованої бази оподаткування та правильності розрахунку та оплати прибуткового податку що стягується з юридичних осіб за 2014, 2015 і 2016 роки», яка проводилася Лодзинською митно-казначейською інспекцією.

Перевірка була похідною вимоги, висунутої Міністром координатором спеціальних служб Маріушем Камінським, і Міністром закордонних справ того періоду Вігольдом Ващиковським, після чого керівник Міністерства закордонних справ звернувся до Палати податкової адміністрації у Варшаві з метою початку «комплексної податкової перевірки» в Фондації «Відкритий Діалог». Вищою посадовою особою Митно-казначейської інспекції в Лодзі є Томаш Ващиковський, брат Вігольда Ващиковського, який раніше обіймав посаду начальника цієї інспекції, а нині залишається начальником 1-го Відділу податкового контролю.

У зв'язку з очевидним конфліктом інтересів, Фондація подала заяву щодо звільнення з посади начальника Лодзинської митно-казначейської інспекції з метою перенесення процедур контролю в іншу митно-казначейську інспекцію. Однак ця заява була відхилена. У звітному році тривало розслідування за фактом зловживання владою на шкоду Фондації у зв'язку з порушенням її фіскальної таємниці (розслідування проводилося районною прокуратурою Лодзі-Балути у Лодзі).

На думку Фондації, поточна інспекційна діяльність є ще одним елементом в серії різних видів політично мотивованих репресій, спрямованих проти організації польською владою після липня 2017 року.

Голова Правління

.....
Брюссель, 31.12.2020

Додаток:

– Резолюція Ради директорів Фундації «Відкритий Діалог» 2020 р.

